

TRONDHEIM KOMMUNE

19.september 2017

Selsbakk skole

Års- og vurderingsplan
Samfunnsfag
Selsbakk skole 9.trinn
Kompetansemål etter 10.årstrinn

Kompetansemål

Utforskaren

Hovudområdet grip over i og inn i dei andre hovudområda i faget, og difor skal ein arbeide med kompetansemåla i utforskaren samtidig med at ein arbeider med mål frå andre hovudområde. Hovudområdet handlar om korleis ein byggjer opp samfunnsfagleg forståing gjennom nysgjerrigheit, undring og skapande aktivitetar. Å stimulere til kritisk vurdering av etablert og ny samfunnsfagleg kunnskap ved å bruke kjelder og kjeldekritikk er sentralt. Utforskaren omfattar òg formidling, diskusjon og utvikling av samfunnsfagleg kunnskap og kompetanse.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

1. formulere spørsmål om forhold i samfunnet, planleggje og gjennomføre ei undersøking og drøfte funn og resultat munnleg og skriftleg
2. bruke samfunnsfaglege omgrep i fagsamtalar og presentasjonar med ulike digitale verktøy og byggje vidare på bidrag frå andre
3. bruke statistiske kjelder til å berekne og beskrive tendensar og variasjonar i samfunnsfaglege drøftingar og vurdere om statistikken gjev påliteleg informasjon
4. vise korleis hendingar kan framstillast ulikt, og drøfte korleis interesser og ideologi kan prege synet på kva som blir opplevd som fakta og sanning
5. reflektere over samfunnsfaglege spørsmål ved hjelp av informasjon frå ulike digitale og papirbaserte kjelder og diskutere formål og relevans til kjeldene
6. identifisere samfunnsfaglege argument, fakta og påstandar i samfunnsdebattar og diskusjonar på Internett, vurdere dei kritisk og vurdere rettar og konsekvensar når ein offentleggjer noko på Internett
7. skape forteljingar om menneske frå ulike samfunn i fortid og notid og vise korleis livsvilkår og verdiar påverkar tankar og handlingar
8. skrive samfunnsfaglege tekstar med presis bruk av fagomgrep, grunngjevne konklusjonar og kjeldetilvisingar

Historie

Hovudområdet dreier seg om å utvikle historisk oversikt og innsikt, og å undersøkje og drøfte korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida, og korleis dette innverkar på notida. Å stimulere til kritisk og reflektert deltaking i samfunnet er sentrale element i hovudområdet.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis
10. drøfte ideal om menneskeverd, diskriminering og utvikling av rasisme i eit historisk og notidig perspektiv
11. presentere hovudtrekk ved historia og kulturen til samane frå midt på 1800-talet til i dag og konsekvensar av fornorskingspolitikken og samanes kamp for rettane sine
12. presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet og beskrive korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag
13. gjere greie for framveksten av velferdsstaten og beskrive trekk ved Noreg i dag
14. gjere greie for teknologiske og samfunnsmessige endringar som følgje av den industrielle revolusjonen
15. gjere greie for idear og krefter som førte til den amerikanske fridomskampen og den franske revolusjonen, og beskrive følgjer dette fekk for den demokratiske utviklinga i Noreg
16. gjere greie for kolonialisme og imperialisme og gje døme på avkolonisering
17. drøfte årsaker til og verknader av sentrale internasjonale konflikhtar på 1900- og 2000-talet
18. drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar

Geografi

Hovudområdet omfattar lokalisering og utbreiing av naturlege og menneskeskapte forhold på jorda, og skal stimulere til forståing av korleis og kvifor dei påverkar kvarandre. Kartlegging og diskusjon av endringsprosessar står sentralt, saman med refleksjon omkring berekraftig utvikling. Geografi handlar òg om å bruke kart og gjere greie for og forklare likskapar og skilnader mellom land og by, mellom nasjonar og mellom regionar.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

19. lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovudtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar
20. lese, tolke og bruke papirbaserte og digitale kart, målestokk og kartteikn
21. gjere greie for indre og ytre krefter på jorda, rørsler i luftmassane, krinsløpet til vatnet, vår, klima og vegetasjon og drøfte samanhengar mellom natur og samfunn
22. utforske, beskrive og forklare natur- og kulturlandskapet i lokalsamfunnet
23. undersøkje korleis menneske gjer seg nytte av naturgrunnlaget, andre ressursar og teknologi i Noreg og i andre land i verda og drøfte premissar for berekraftig utvikling
24. undersøkje og diskutere bruk og misbruk av ressursar, konsekvensar det kan få for miljøet og samfunnet, og konflikhtar det kan skape lokalt og globalt

25. samanlikne storleik, struktur og vekst i befolkningar og analysere befolkningsutvikling, urbanisering og flytting i nyare tid
26. kartleggje variasjonar i levekår i ulike delar av verda, forklare dei store skilnadene mellom fattige og rike og drøfte tiltak for jamnare fordeling

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur, og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av likestilling, medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

27. gjere greie for korleis ulike politiske parti fremjar ulike verdiar og interesser, knyte dette til aktuelle samfunnsspørsmål og argumentere for eige syn
28. gjere greie for politiske institusjonar i Noreg og deira rollefordeling og samanlikne dei med institusjonar i andre land
29. gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skolen
30. gjere greie for hovudprinsippa i FN-pakta, FNs menneskerettserklæring og sentrale FN-konvensjonar, mellom anna ILO-konvensjonen om urfolks rettar, vise korleis dei kjem til syne i lovgjeving, og drøfte konsekvensar av brot på menneskerettar
31. gje døme på korleis oppfatningar om forholdet mellom kjærleik og seksualitet kan variere i og mellom kulturar
32. analysere kjønnsroller i skildringar av seksualitet og forklare skilnaden på ønskt seksuell kontakt og seksuelle overgrep
33. gje døme på korleis eit lovbrøt er behandla, diskutere årsaker til og følgjer av kriminalitet og forklare korleis rettsstaten fungerer
34. gjere greie for omgrepa haldningar, fordommar og rasisme og vurdere korleis haldningar kan bli påverka, og korleis den einskilde og samfunnet kan motarbeide fordommar og rasisme
35. gje døme på og diskutere kulturelle variasjonar og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn
36. beskrive korleis forbruksmønsteret har utvikla seg i Noreg, og gjere greie for rettane til forbrukarane
37. beskrive utvikling og konsekvensar av tobakks- og rusmiddelbruk i Noreg og diskutere haldningar til rusmiddel
38. beskrive hovudtrekk i norsk økonomi og korleis han heng saman med den globale økonomien

Når det står «1-8» i kolonnen for «Mål» under, menes målene 1 – 8 under «Utforskeren» (se over).

****I denne kolonnen finnes eksempler på vurderingsformer som kan benyttes. Elevene deltar fortrinnsvis i valg av metode/vurdering innen det enkelte tema. At eleven vurderer sitt eget arbeid/egen prestasjon inkluderes uavhengig av metode/vurderingsvalg.***

Mnd	Uke	Tema	Mål (fra Kunnskapsløftet)	Litteratur/ ressurser	*Vurdering (hvordan)	Kjennetegn på høy måloppnåelse (Udir)
Au gu st	34 35 36 37	Valg	1 – 8 27. gjere greie for korleis ulike politiske parti fremjar ulike verdiar og interesser, knyte dette til aktuelle samfunnsspørsmål og argumentere for eige syn 28. gjere greie for politiske institusjonar i Noreg og deira rollefordeling og samanlikne dei med institusjonar i andre land 29. gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skolen	Its Learning Lærebøker Nettressurser Its Learning Valgmateriell NRK-skole Stortinget.no	* Gjennomføre et valg Begrepstest Diskusjoner Fagtekst	- gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger - bruker og forklarer faglige begreper og modeller og problematiserer og utvikler relevante framstillinger med eksempler - beskriver sentrale forskjeller og likheter knyttet til faglige tema på en presis og nyansert måte
Se pt em be r	38 39	Rettslære Lov og rett	1 – 8 33. gje døme på korleis eit lovbrøt er behandla, diskutere årsaker til og følgjer av kriminalitet og forklare korleis rettsstaten fungerer	Its Learning Lærebøker Nettressurser Besøk på rettsmuseum/ rettsal Norges lover TV2 skole	Diskusjoner Begrepstest Presentasjoner Rollespill	-gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger -argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold - argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse - finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker

	40					informasjonen på en kritisk og nyansert måte
Oktober	41	HØSTFERIE				
	42	Lov og rett forts.				
	43	Norge 1814-1914	1- 8 9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis	Lærebøker Nettressurser	Prøve Muntlig presentasjon i gruppe	-gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger - bruker og forklarer faglige begreper og modeller og problematiserer og utvikler relevante framstillinger med eksempler
November	44					
	45		12. presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet og beskrive korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag			- beskriver sentrale forskjeller og likheter knyttet til faglige tema på en presis og nyansert måte

N o v e m b e r	46	1.verdenskrig	1 - 8 9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis 16. gjere greie for kolonialisme og imperialisme og gje døme på avkolonisering 17. drøfte årsaker til og verknader av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-talet	Its Learning Lærebøker Nettressurser NRK-skole Avisartikler Film: <i>En dag uten krig</i>	Begrepstest/prøve Diskusjoner Fagtekst	-gjengir relevant og sentralt innhald i faglige framstillinger -finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte -argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold -argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse
	47					
	48					
	49					
D e s e m b e r	50	JUBILEUMSUKER - SELSBAKK 40 ÅR				
	51					
	52	JULEFERIE				
	1-4	Norge i Europa - land og befolkning	1 - 8 11. presentere hovudtrekk ved historia og kulturen til samane frå midt på 1800-talet til i dag og konsekvensar av fornorskingspolitikken og samanekamp for rettighetane sine.	Its Learning Lærebøker Nettressurser Atlas Puslespill Globalis.no	Rollespill Begrepstest Kartoppgaver Presentasjoner Informasjonsbrosjyrer	-gjengir relevant og sentralt innhald i faglige framstillinger -argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse

		<p>19. lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovudtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar</p> <p>20. lese, tolke og bruke papirbaserte og digitale kart, målestokk og karteikn</p> <p>25. samanlikne storleik, struktur og vekst i befolkningar og analysere befolkningsutvikling, urbanisering og flytting i nyare tid</p> <p>26. kartleggje variasjonar i levkår i ulike delar av verda, forklare dei store skilnadene mellom fattige og rike og drøfte tiltak for jamnare fordeling</p> <p>29. gje døme på kva samarbeid, medverknad og demokrati inneber nasjonalt, lokalt, i organisasjonar og i skolen</p> <p>38. beskrive hovudtrekk i norsk økonomi og korleis han heng saman med den globale økonomien</p>	NRK-skole		<p>-finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte</p> <p>-beskriver sentrale forskjeller og likheter knyttet til faglige tema på en presis og nyansert måte</p>
--	--	--	-----------	--	---

Mn d	Uke	Tema	Mål (fra Kunnskapsløftet)	Litteratur/ ressurser	Vurdering (hvordan)	Kjennetegn på høy måloppnåelse (Udir)
Febr uar	5	Mellomkrigstid	1 – 8	Its Learning	Begrepstest	-gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger -argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold -argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse -finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte
	6		17. drøfte årsaker til og verknader av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-talet	Lærebøker NRK-skole Nettressurser	Diskusjoner Muntlige aktiviteter	
	7		34. gjere greie for omgrepa haldningar, fordommar og rasisme og vurdere korleis haldningar kan bli påverka, og korleis den einskilde og samfunnet kan motarbeide fordommar og rasisme 9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis	Film: <i>Die Welle (The Wave)</i>		
		VINTERFERIE				

	9	Mellomkrigstid forts.	Som over	Som over	Som over	Som over
Ma rs	10	2. verdenskrig	1 – 8 9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis	Its Learning Lærebøker Nettressurser NRK-skole NRK: <i>Verden i krig</i> Filmer: <i>Schindlers Liste, Max Manus, Gutten i den stripete pyjamasen (bok + film), Saras nøkkel, Kongens tale, Sophie Scholls siste dager, Anne Franks dagbok (bok), Trikken til Auschwitz</i>	Fagtekst Presentasjon Diskusjon	gjengir relevant og sentralt innhald i faglige framstillingar
	11					finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte
	12					argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold
						argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse
						finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte
Ma rs	13	PÅSKEFERIE				

Mnd	Uke	Tema	Mål (fra Kunnskapsløftet)	Litteratur/ ressurser	Vurdering (hvordan)	Kjennetegn på høy måloppnåelse (Udir)
Ap ril	14	2.verdenskrig forts.	1 – 8 9. finne døme på hendingar som har vore med på å forme dagens Noreg, og diskutere korleis samfunnet kunne ha vorte dersom desse hendingane hadde utvikla seg annleis	Its Learning Lærebøker Nettressurser NRK-skole NRK: <i>Verden i krig</i> Filmer: <i>Schindlers Liste, Max Manus, Gutten i den stripete pyjamasen (bok + film), Saras nøkkel, Kongens tale, Sophie Scholls siste dager, Anne Franks dagbok (bok), Trikken til Auschwitz</i>	Fagtekst	gjengir relevant og sentralt innhald i faglige framstillinger finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte
	15				Presentasjon	
	16				Diskusjon	
	17					
	18					
Ma i	19					

Ma i	20	ANT PRYO	1 – 8	Sosial- og helse-direktoratets sider	Diskusjoner	gjengir relevant og sentralt innhold i faglige framstillinger
	21		37. beskrive utvikling og konsekvensar av tobakks- og rusmiddelbruk i Noreg og diskutere haldningar til rusmiddel	SSB	Presentasjoner	finner relevant informasjon i ulike typer kilder, vurderer og bruker informasjonen på en kritisk og nyansert måte
	22		31. gje døme på korleis oppfatningar om forholdet mellom kjærleik og seksualitet kan variere i og mellom kulturar	Folkehelse-instituttet	Fagtekst	argumenterer og vurderer ut fra forståelse av komplekse årsaks- og virkningsforhold
Ju ni	23	Kjærlighet og seksualitet	32. analysere kjønnsroller i skildringar av seksualitet og forklare skilnaden på ønskt seksuell kontakt og seksuelle overgrep	Nettressurser		
	24			Film: <i>Fucking Åmål</i> , <i>Patrick 1,5</i> , <i>Bare Bea</i>		argumenterer saklig for egne og andres synspunkter ut fra ulike perspektiver og ulik forståelse
	25					